ٻه وساٺ

سندر جي ماءُ کي خبر پيئي ته اڄ سندس ننهن جو ٿي ويءَ تي نرتيه پروگرام آهي. سو سويل ئي اچي، پاڙي واريءَ جهامن ماءُ جي گهر پروگرام ڏسڻ ويٺي.

جهامن جو پروگرام ڏٺو ته سندر ماءُ کي پنيان ٻنهي ڪلهن کان جهلي چيائين، ”امي ! تنهنجو سندر ته ڀاڳن وارو آهي.“

”ايٻس ڪر هاڻي“... جهامن ماءُ پٽ کي جهڻڪيو، ”مان ته ماريا ههڙيءَ نچڻيءَ سان توکي ڪڏهن نه پرڻايان.“

سندر ماءُ جو منهن لهي ويو. ٽي ويءَ تي جيترو وقت نرتيه جو پروگرام ٿئي هليو اوترو وقت ته ڪيس ننهن لاءِ ڪا شڪايت ڪانه هئي. پر جهامن ماءُ جو اعلان، ته مان جيڪر نچڻي ننهن نه وٺان، تنهن سندر ماءُ جو موڊ ئي خراب ڪري ڇڏيو. واپس گهر ۾ اچي ته ننهن جو ناچ ٿئي اکين اڳيان ڦريس. جهامن ماءُ جا اکر ٻه مغز ۾ ٿئي وڃيس.

سندر رات جو دير سان گهر ۾ آيو. ماءُ ڪاڏي جي ٿالهي پٽ جي اڳيان رکي، پاڻ مور جهور ٿي وڃي ڪرسي تي ويٺي.

سندر چيو سياڻي ٿي وي وارو ٿي وي ڪڍي ايندءِ.“

”آخر ٿهي ويئي... اجايو اڄ ٻين جي درن تي ڌڪا کائڻا پيا.“

سندر چيو، ”کائين جو ڪونه ٿي؟“

”گرهه ڳيسيم ته کان نه!“

سندر ته چرڪ ڀري مٿي ڏٺو، ”چو ڪجهه ٿيو آهي ڇا؟“

”اڄ ٽي ويءَ تي ڏسي آيس تنهنجي نيلم نچڻي. مان ڪونه انهيءَ سان شادي ڪرڻ ڏيندي سانءِ.“

”تمپيءَ ڪنهن سان ته مان شادي ڪرڻ وارو ئي ناهيان.“

”ته ناچ ڇڏئيس.“

”اما! ڇا پيئي چوين؟ ڪيڏا خرچ ڪري ته هن ڪڙيءَ تي پهتي آهي.“ جهڙي اپسرا... تون ته شو جي پوڄارڻ آهين. شو جو تانڊو نرتيه نٻڌو اٿيئي؟“

”اهي ٿيا ديوتائون, انهن جي ڳالهه ئي نه ڪر. مان سيني جون ڳالهيون ٻڌندي رهان ته نچڻي ننهن ورتي اٿس!“

”ڪير آهن اهڙا ڇريا؟ هونديون ڪي مدي خارج ڳالهيون. باقي هئين نسل مان ڪير ڪين چوندو ته نرتيه ڪلا خراب چيز آهي. خبر اٿيئي مدراس ۾ هرڪا ڇوڪري نرتيه سکندي آهي.“

”ته اسين مدراسي آهيون ڇا؟“

”الائجي ڪهڙا ڇريا ماڻهو آهن؟ هاڻي اسانجي ڪملا کي راڳ جو هيڏو شوق آهي.“ ”مان ڏسج ڪيئن ٿي اهو ڪاڪڙومئي پٽي رڪانس. اجان ننڍي آهي. ملئٽي مٽيءَ جا ڏينهن ٿين ته ڏسج ڪيئن ٿي نرگهٽ ساڙي رڪانس!“

سندر سوچ ۾ پئجي ويو. ڪيس ماءُ جي شڪل ۾ ڪالي ماتا نظر آئي. پر رات جو سمهڻ مهل وري سندر کي اهو نظارو اکيان ڦرڻ لڳو جڏهن نيلم ٽي ويءَ تي نرتيه لاءِ وڃي رهي هئي ته پهرين گروءَ کي نمسڪار ڪري اچي سندس اکيان ٻيٺي هئي. سندس پاڪ پوتر من اڇل ڪلئي هن ديوتا سروپ مورتيءَ کي ويڙهجي وڃڻ چاهيو هو.نيلم هٿ ڪٺي سندس پيرن تي رکيا ۽ وري اهي آڱريون ڏاڍيءَ صداقت سان پنهنجي اکين سان ڇهئي ڇڏيئين. سندر جي انگ انگ ۾ هڪ سنگيت گونجڻ لڳو. آهه زندگي! سرڳ! سرڳ آهي سچو. سندس لاليءَ لڳل هٿ جهڙا ملايم گلاب جا گل. نيلم سڄي ساري سندر وسترن ۽ منين ۾ سينگاريل پارت ناٽيم جي پهراءُ ۾ سونهن جي ديوي ٿي لڳي. سندس مرڪندڙ چپ ته سندر ڪان وسريلئي نٿي.

اوچتو سندر جي ڇاتيءَ تي ڪنهن اچي هٿ هنيا. سندس سپننو سنگيت ٽٽي پيو.

”مان ٻڌلئي ٿي ڇڏيانءِ, مونکي اها ننهن گهر ۾ آڻڻي ناهي!“ چوندي چوندي ماءُ گهڙيءَ سندر جي ڇاتيءَ تي ٻہ ڄا ٿي هنيا, گهڙيءَ پنهنجو متو ٿي پٽيئين ٻلڪل هسٽيريا ۾ اچي ويئي. تڏهن سندر ڪيس پاڪر پائي چيو, ”اما جيئن تون چوندينءَ

ڪِن ڪندس. هاڻي شانت ڪري آرام ڪر.“

رات جي سناٽي ۾ اهو واد وواد ٻڌي، ڪملا اٿي ڪئي پاءُ جي ڪمري ۾. پاءُ جي آخري سٽ ٻڌي چيائين، ”پڪو چويئي وينو ته جيئن چوندين ڪِن ڪندس.“ ته تون چو ٿي روئين. تون چوندي آهين نه چوڪريون ”تڪي ٿيهه پئسي ويهه“ ته اها چڏي ڏيندو نه!؟..“

سندر اکيون اکٽي پيڻ کي ڏسڻ لڳو. ”چيائين ڪملا! ٻڌ هڪڙي ڳالهه! تون وري نه ڪڏهن اهو ولائڪ چئج. تون مميءَ جي دماغ سان نه ڳالهاءِ. سوچ، تون به هڪ چوڪري آهين..“

ڪملا سهمجي ماءُ کي ٻئي ڪمري ڏي وٺي ويئي.

سندر ڪي ڏينهن ته ويچارن جي وهڪري ۾ لڙهندو رهيو. ماءُ کي شامل راءِ ڪرڻ لاءِ وري هڪ پيرو ڪوشش ڪيائين. نيلم، کي هڪ ڏينهن بلڪل سادن سودن رواجي ڪپڙن ۾ گهر ۾ وٺي آيو.

ماءُ نيلم سان ڏاڍو ڪڙڪ ورتاءُ ڪيو. چيائينس، ”هي جيڪو ريل ڇيل نمونو ٿا چوڪرا چوڪريون هلو، سو سٺو ناهي. منهنجي ڪملا ته جيڪر ڪنهن چوڪري جي پنيان پوي ته جيڪر ڏڙي رکانس. الائي ڪيئن ٿا ملئُ اڄڪلهه چوڪرين تي ايڏو پروسو رکن!“

نيلم بس مرڪندي رهي. ڪملا ته ان سادي پهراءُ ۾ ٻٻ ٻهڪندڙ نيلم مان اک ئي نه پيئي ڪڍي سگهي.

نيلم ويئي ته ماءُ ڪملا کي ڳل ۾ چموٽو پائي چيو، ”چوڪري اجا ته ننڍي آهين. سڄو ڏينهن پيئي فلمن جا گانا ڳائين. موچڙو ڪونه کنيو ٿمانءِ. ياد رکجانءِ مونکي ڪونه وڻندا آهن اهي نخرا چخرا. چوريءَ جي همٿ ته ڏس، پرائي چوڪري سان گهر ۾ گهري ڪئي آهي! توکي ڌارين چوڪرن سان ڳالهائيندو ڏٺو اٿم ته ڏند پيڇي رکنديسانءِ.“

ڪملا منهن ڦلهڙو ڪري وڃي ٻالڪنيءَ ۾ بيٺي. ماءُ رڙ ڪئي، ”ڪونهي ضرور ٻالڪنيءَ ۾ بيهڻ جو..“

ڪملا اندر اچي ڪتاب کڻي پڙهڻ ويٺي.

وقت، گهڙيون، پل، هفتا، مهنا ۽ ڏهاڪا گذرندو رهيو.

آخر هڪ ڏينهن دوستن جي ساٿ سان، سندر ڪورٽ ۾ شادي ڪري نيلم کي ڪنوار جي سجي ڌجي روپ ۾ گهر وٺي آيو.

ماءُ رنو رڙيو. ”سڪڻي ٿيا ٻانهن، نه ٿول نه ڍنگ، نه ٻاجو، نه گانو، نه دهل، نه دمامو... وڃ ڪري پٽ شادي ڪري آيو آهي.“

ماءُ جو ننهن سان اسهڪار هلندو رهيو. نهن نوڪريءَ تان ڪندي هئي ڪڏهن ٿي وي پروگرام ۾ ڏيندي هئي، تڏهن سندر سان گڏ دير سان موٽندي هئي. ماءُ جو اسهڪار اهڙو جو ڪملا کي ته ڪڏهن پلڪ ۾ پاڻ پاڻمرادو سان گڏ گهمڻ جي موڪل نه ڏيندي هئي.

ڪملا هاڻي ڪاليج پڙهڻ لڳي. سکيون ساهيڙيون ايندي هيون ته انهن جي ڪل ڪل ۾ ڇوڪرن ۽ ٻلت يا ڇوڪرين ۽ ٻلت چرچامسخريون ڪيس ڪين وڻندا هئا. گهر ۾ فقط ماءُ جي ساهيڙيءَ جو پٽ تلجو ڪڏهن ڪتاب يا نوٽس جي سلسلي ۾ ايندو هو.

ڪملا چيو، ”مان ساهيڙيءَ کي ڪتاب موٽائي ٿي اچان.“ پر ڪملا جي ويندي ئي ماءُ ٻالڪنيءَ ۾ وڃي بيٺي ته سندس اوسان خطا ٿي ويا. هي ڇا هو؟ تلجو به اڳئي ڪٿي لڪو بيٺو هو. ڪملا کي ڏسي نڪري نروار ٿيو ۽ ٻئي ڳالهائيندا اڳتي وڌي ويا.

ڪئين ڀيرا ئي مهل جڏهن واپس اچي ڏاڪڻ جي ٻنهي ڀاري ويو، تڏهن هيٺان ڏاڪڻ مان ئي ڪملا پڇيو، ”نيلو ممي ڪٿي آهي ستسنگ مان؟“

نيلم چيو، ”اڄ ممي ستسنگ ۾ نه ويئي آهي.“ ڇاڪاڻ ته ماءُ ڪان ڊڄندي، ڪملا متي ڪٿي، ڪئين ئي موچڙن جو وسڪارو شروع ٿي ويو ماٿانس.

ماءُ رات جو پٽ کي به پوندا ڏيئي چيو ”ڦٽل ڇوري آٽي، ڦٽليءَ نه منهنجو گهر!“

سندر وڪڙن وانگر پيٺ ڏي نهارڻ لڳو. ڪملا ڳوڙهن سان پريل نيڻ جهڪائي

چڙيا. چيائين ”مون... ڪجهه نه.. ڪجهه نه...“

سڏڪا ڀئي پريا ڪملا.. سندر ايساهيءَ ۾ هو ته آخر ڪهڙو ڪلور ٿيو آهي؟

”ڪجهه نه ڪجهه نه جي سڪي! وري جي توکي تلجي سان گڏ ڏنو اٿم ته پيرڻي قٽي رکندي سانءِ. منڊي ٽنڊي ڪري وهاريندي سانءِ... متان ڀيو ڪجهه سمجهو اٿيئي...“

سندر سامت جو ساهه کنيو. ”اڙي تلجي سان گڏ ويئي هئي؟ تلجو ته سٺو چوڪرو آهي. تنهنجي ستسنگياڻيءَ جو ته پٽ آهي.“

جڻڀاهه جيڀرندڙبنديءَ متان گاسليٽ هارجڻ سان پيڪ ڏني ماءُ سندر کي. بس، ڪن پڪڙي سندر اٿ ويهه ڪرڻ شروع ڪري ڇڏي. هاڻي ڪملا هئي جا ڪل نه روڪي سگهي. ڪملا جي ڳلن تي ڳوڙها هئا جي صبح جي ماڪ جيان چمڪڻ لڳا.

تڏهن ماءُ ٺهڪ ٺيئي ڪلندڙ ۾ اٿ ويهه ڪندڙ سندر کيڀڀجا ڦهڪائي ڪييا.... پر سندر ڏاهو نڪتو. ماءُ کر پاکر پئي وڃي پلنگ تي وهاريائين...

ستسنگياڻين سان گڏجي سندر جي ماءُ ٿورا ڏينهن شرديءَ مان رهي ملئي. جڏهن ماءُ گهر ۾ گهڙي تڏهن سندس حيرت جي حدئي نه رهي. جو ڏٺائين ته نراڻ پاڃائي پاڻ ۾ ڪير ڪنڌ ٿي وينيون آهن. ڏيءَ کي پاسيرو وني زور زور سان ايڏو جهٽڪيائين جو نيلم پنهنجي نراڻ سان ڳالهائڻ‍ڀ گناهه سمجهڻ لڳي. نيلم هٿ ڪٽي جوڙيا.

گهر ۾ سناٽو ڇانئجي ويو. اچانڪئي ماءُ ڏٺو ڪملا روز سنيري سهي ڪونه ڪوبهانو ڪريڀاهر نڪري ٿي وڃي. متانڀالڪنيءَ مان جاچ رکڻ سان معلوم ٿيس ته تلجوبه اڪثر ان ٽائيم تيئيڀاهر نڪري ٿو وڃي. هڪ ڏينهن رات جي وقت سندر جي ماءُ اچي اوچنگارن ۾ چٽڪي، سندر هڪوبڪو ٿي ويو. ماءُ چيو، ”هاڻي يا ته تنهنجي جوءِ هن گهر ۾ رهندي يا مان.“

سندر سمجهي نه سگهيو ته آخر نيلم اهڙو ڪهڙو گناهه ڪيو هو. ماءُ کان انجو سبب پڇيائين ته انهيءَسبئي هٿ پنهنجن گوڏن تي هٽي چيو، ”مونکي ته شڪ ٿو پوي

تنهنجي جوءِ جي اهڙي چاپا پيئي آهي منهنجي ڌيءَ مٿان جو هوءَ به هاڻي ”تلجو“ٿيئين چئي اچي روئڻ ۾ چنٽڪي.

سندر چيو، ”تون اهو چو نہ ٿي ڏسين تہ ڪملا وڏي ٿي آهي ۽ گهر ۾ نيلم سان ڳالهائڻ ڪانہ منع اٿس تہ هوءَبہئي هنڌ پيار ۽ وندر ٿي ڳولهي. تون جلدي ڪيس پنهنجي دلپسند چوڪري سان پرڻائي ڇڏ. ”ماءُ چيو، ”پر پهرين جوءِ ڪي گهر مان ڪڍ“

سندر آخربہڏيبہڏي چيو، ”نيڪ آهي جوءِ اڪيلي تہ هن گهر مان ڪانہ نڪرندي، ضرور مونکيبہ نڪرڻو پوندو“

ماءُبہئيبہجا ڪٽي پنهنجي مٿي تي هنيا ۽ چيو، ”ڪني چوريءَ جي لاءِ ماءُ کي ڇڏيندين؟ جنهن ڪي اجا نياڻي ڪرڻ جوبہار ڪلهن تي پيو آهي!“

سندر چيو، ”تونئي تہ لاچار ٿي ڪرين نہ“

هفتو گذري ويو. ماءُ پٽ، سس، ننهن ڪنهنکيبہ هڪبہئي سان ڳالهائڻ جي همٿ ڪانہ پئي ٿي.

ڪملا کي راڳہ ڳلہئڻ ڪان منع ڪئي ويئي هئيبہالڪنيءَ وٽبہيهڻ تيبہ بہندش هئي. سڄو گهر ڪنهن عجيب گهٽبہوساٽ ۾ گهٽجي رهيو هو.

هڪ رات آڌيءَ جو ماءُ اٿي رڙيون ڪندي پٽ جي ڪمري ۾ گهڙي ٿي. ايساهيءَ ۾ پٽ کيبہانهن ڪان پڪڙي پنهنجي ڪمري ۾ وٺيٿي.

سندر ڏٺو ڪملا تڏي تيبہ سڌ پيئي هئي. سندس وات مان گجي پئي نڪتي.

ميز تي مس ڪپڙيءَ هيٺان رکيل هڪ پنو پئي اڏاڻو. سندر مس ڪپڙي هٽائي پنو کڻي پڙهيو، لکيل هو:

”ممي! هيءَ گهٽبہوساٽ سني نٿي ٿئي. پاڇلہيءَ سان نہ ڳالهاءِ. هڪئي گهر ۾بہ گهر آهن...

”راڳہ نہ ڳاءِبہالڪنيءَ ۾ نہبيهہ. ساهيڙين سان نہ کل. تلجي سان نہ ڳالهاءِ... تون چوندي آهين چوڪريون ٺڪي ٺيهہ پئسي ويهہ. سو تلجي کي تہ ڪوئي نقصان ڪين پوندو.. ملي ويندس ڪا مهانگي چوڪري. پر مون لاءِ... چوڪرا تہ ٺڪي